

Handläggare: Maria Thöyrä
Telefon: 08-508 24 000

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Sverige för nyanlända - Värden, välfärds- stat, vardagsliv (SOU 2010:16)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Att lämna detta tjänsteutlåtande som yttrande på inkommen remiss gällande Sverige för nyanlända samt
2. Omedelbar justering

Steinunn A Håkansson
Stadsdelsdirektör

Lena Thorson
Avdelningschef IoF

Sammanfattning

Utredningen föreslår att kommunerna ska erbjuda nyanlända invandrare samhällsorientering om minst 60 timmar. Samhällsorienteringen ska tillsammans med SFI och aktiviteter underlätta och påskynda den nyanländes etablering i arbetslivet. Förvaltningen delar utredningens uppfattning om att det är viktigt att stärka nyanländas förmåga att forma sitt liv och att utveckla kunskaper om samhället. Det är bra att samhällsorienteringens innehåll ges en formell grund med krav på hög pedagogisk kompetens hos lärarna och stort utrymme för dialog, reflektion och inflytande.

Bakgrund

Integrations- och jämställdhetsdepartementet har remitterat ett delbetänkande från Utredningen om samhällsorientering för nyanlända invandrare – ”Sverige för nyanlända – Värden, välfärdsstat, vardagsliv” (SOU 2010:16) till 72 olika remissinstanser, däribland statliga myndigheter, intresseorganisationer samt kommuner och landsting. I den senare gruppen ingår Stockholms stad. Inom staden har kommunstyrelsen remitterat betänkandet för synpunkter till stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista och Skärholmen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Individ och familj (IoF).

Ärendet

SOU har lämnat förslag:

1. Att samhällsorienteringen för nyanlända ska genom dialog och reflektion behandla värden, välfärdsstat och vardagsliv i Sverige. Dess inriktning, omfattning och utformning ska regleras enligt förordningen med bilaga i Författningsförslag.
2. Samhällsorienteringens innehåll ska regleras närmare genom en bilaga för förordningen ”Riktlinjer för samhällsorientering för nyanlända”. Riktlinjerna ska fungera normerande för utförarna av samhällsorienteringen.
3. Samhällsorienteringen ska vara en utbildningsinsats, för att ge deltagarna kännedom om och förståelse av det svenska samhället.
4. Varje nyanländ person ska erbjudas minst 60 timmars samhällsorientering. De 60 timmarna samhällsorientering ska ses som en gemensam bas, som kompletteras genom insatser från kommun, landstinget eller statliga myndigheter i enlighet med annan reglering.
5. Samhällsorienteringen ska inledas så snart som möjligt efter man fått uppehållstillstånd. När pedagogiska skäl eller individuella behov talar för det, kan delar av samhällsorienteringen vänta till en senare fas i etableringen. Alla ämnesområden bör dock i normalfallet vara avklarade när det första etableringsåret är till ända. Kommunen bestämmer själva när och i vilken ordning samhällsorienteringens innehåll ges. Pedagogiska överväganden och individuella behov bör utgöra grunden för sådana beslut.
6. Samhällsorienteringen ska till största del ges på deltagarens modersmål eller annat språk som han eller hon behärskar väl. Mindre delar kan ges på svenska eller svenska med tolk. Kommunerna beslutar, mot bakgrund av pedagogiska överväganden och de individuella behov som finns på orten, hur grupperna sätts samman.

7. De personer som undervisar i samhällsorientering bör uppvisa pedagogisk kompetens, ämneskunskap och väl behärska såväl undervisningsspråk som svenska. Den pedagogiska kompetensen bör vara anpassad efter målgruppens och undervisningens karaktär. För att säkerställa en nationell hög och likvärdig kvalitet på samhällsorienteringen finns behov av särskilda insatser på högskolenivå. Inom ramen för exempelvis lärarutbildningen bör kurser kunna erbjudas om 30 högskolepoäng med såväl lärarstudenter som yrkesverksamma inom fältet som målgrupp.
8. Kommunerna väljer läromedel mot bakgrund av pedagogiska överväganden och deltagarnas behov.
9. Kommunerna ansvarar för utvärdering och utveckling av verksamheten. En lokal plan för samhällsorientering ska tas fram, där mål, innehåll, omfattning och organisation ska anges. I planeringen ska kommunen utgå från de statliga riktlinjerna. Pedagogiska överväganden bakom lokala val med avseende på språk, tidpunkt och undervisningsformer ska anges i planen. Kommunerna ska vid behov revidera planen efter nya förutsättningar och en bedömning av hur väl genomförandet fungerat. Kommunen redovisar varje år arbetets genomförande till respektive länsstyrelse. Inom ramen för befintligt uppdrag, svarar länsstyrelserna för att samordna kommunernas uppdrag inom samhällsorienteringen. Länsstyrelsen ska ha ansvar för att följa upp och stödja samhällsorienteringen. Länsstyrelserna ska som ett led i detta samla in och sammanställa uppgifterna från kommunerna i respektive län. Länsstyrelserna bör också vid behov inhämta uppgifter från berörda myndigheter om de har vidtagit särskilda åtgärder för att säkerställa att nyanlända har nåtts av informationen och myndigheternas verksamhetsområde, i enlighet med förordningen. Länsstyrelserna ska på grundval av sammanställningen överväga utvecklingsinsatser. De ska redovisa sina slutsatser till regeringen.
10. Kommunerna ska till deltagarna utfärda ett kostnadsfritt intyg där omfattningen och innehållet av genomgången samhällsorientering framgår. Kommunen ska också på begäran utfärda intyg på en delvis genomgången samhällsorientering.
11. Kommunerna ansvarar för att erbjuda samhällsorientering, men behöver inte utföra den i egen regi. I många fall kommer kommunerna att behöva antingen köpa tjänsten eller på annat sätt samarbeta med andra kommuner eller aktörer. Distansundervisning med hjälp av modern teknik kommer att bli ett nödvändigt inslag i en del kommuner. Länsstyrelserna ska inom ramen för sitt samordningsansvar också stödja dessa strävanden. Restiden till och från insatser för samhällsorientering bör också räknas in i den sysselsatta tiden för den enskilde deltagarens etablering.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Skärholmens stadsdelsförvaltning delar huvudsakligen SOU:s uppfattning och tycker förslagen är bra.

Samhällsorientering av hög kvalitet är en pedagogisk utmaning och dialog, reflektion samt inflytande är viktiga inslag i en individanpassad samhällsorientering. Det är viktigt att flyktingar ges samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter som andra. Förvaltningen anser att det är angeläget att alla nyanlända ska erbjudas samhällsorientering, även föräldralediga, sjukskrivna och ungdomar. Inte minst är det ur ett jämställdhetsperspektiv viktigt då många kvinnor är föräldralediga eller av andra skäl inte är aktuella för Arbetsförmedlingens insatser.

Målet att om möjligt ge undervisningen på hemspråk är bra, särskilt i kombination med den pedagogiska utbildningen som skissats på. I händelse av förändrade flyktingströmmar och andra språkgrupper bör det pedagogiska kravet gå före det språkliga.

Förvaltningen vill liksom utredningen påpeka behovet av samverkan såväl mellan kommuner som mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen och vidare att samhällsorienteringen utvärderas och följs upp så att den är väl förankrad i samhället. Samverkan ökar förutsättningarna för hög kvalitet och kostnadseffektivitet. Förvaltningen förutsätter att kommunen får full kostnadstäckning för det utökade åtagandet.

Bilagor

1. Inkommen remiss
2. Delbetänkande av Utredningen om samhällsorientering för nyanlända invandrare